

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATĂ SĂPTĂMÂNALĂ

□

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul III. — Nr. 31.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
In străinătate 20 cor. □ Un exemplar 20 bani.

Orăștie, 10 August 1913.

Perechea regală a României: M. Sa Regele Carol și regina Elisabeta.

Trei mii de picioare — de lemn

caută o țară din Balcani, care se războiește de un an de zile. A publicat pentru ele concurs în „Frankfurter Zeitung” și cere oferte dela fabrici, cari sunt în stare, ca să le lifereze în cel mai scurt timp posibil, toate deodată...

Trei mii de picioare de lemn, menite ca să înlocuiască trei mii de picioare de carne, pe cari le-au rupt din rădăcină șrapnele vrăjmașe, ghiulele de tunuri ori gloanțe de Manlicher. Pentru ca să evoci grozăveniile războiului nu mai e nevoie ca să privești piramida de cranii cu corbii plutitori de-asupra, alui Vereșaghin... căci îți poți face idee despre ele și numai închipuindu-ți trei mii de picioare de lemn... E cel mai izbitor tablou de războiu acesta dintre toate, cel mai izbitor și cel mai dureros. Până când tunul urlă, puștile troznesc și spăzile sclipesc în bătaia de soare, iar din depărtări vin gemete înăbușite și vaete sfâșietoare — până atunci grozăveniile și chinurile războiului nu-s înțelese de suflet. Numai când amuțesc toate: și gurile de tun și țevile de pușcă și comenzile scurte ale ofițerilor și trece pe dinaintea ta convoiul a trei mii de ostași cu piciorul de lemn, lovind scurt, zgomotos și enervant în lespedea de piatră, *numai* atunci ochii ți se scaldă în lacrimi și sufletul ți se umple de revoltă. Pricepi atunci și vezi că războiul nu e decât un masacru îngrozitor, un măcel nemilos, în care se ucide tinereța, se cioantă puterea de muncă și se curmă avântul înspre ori ce frumos și nobil...

Trei mii de picioare de lemn, legate cu șuruburi de fer pe pulpa tăiată din rădăcină, lovind scurt și enervant în pea-

tra de pe stradă, în padimentul din odaie, în parchetul din cafenea, pretutindeni și în continuu, evocându-ți mereu zeci de mii de morți scumpi și sfinți, cari se odihnesc fără cruce la creștet, pe pământ strein, în groapă comună. Trei mii de picioare de lemn, cari îți evocă mereu rudeniile, ale căror mormânt nu-l cunoști, ca să le aprinzi la creștet o luminare în ziua morților și să le anini o floare pe mormântul părăjinit și plin de ciuline. Trei mii de picioare de lemn, cari îți trezesc zeci de ani de-acel înainte încă mizeriile unui an de războiu, foametea și boalele îngrozitoare, nopțile de priveghiere și de jale — cu aceste trei mii de picioare de lemn eternizează acum guvernul țării din Balcani, amintirea acestui războiu și răsplătește pe cei rămași în viață...

Trei mii de picioare — de lemn, o, de n'ați călca voi zeci de ani de-acel înainte mereu pe dinaintea celor vii și întregi, ei ar uita poate mai încurând, că anul 1913 a fost merit ca să samene numai jale și numai moarte!

S. B.

PRIN VĂGĂUNILE HERȚEGOVINEI...

În una din zilele trecute am întâlnit un cunoscut, care venise din Herțegovina pe 21 de zile în concediu, ca să-și reguleze nește afaceri. După ce ne-am așezat la o măsușă în cafenea, dânsul a privit în jur la lumea ce se distrăgea jucând biliard, șac, cărți, ori discutând și s'a întors apoi spre mine, zicându-mi:

„Boieri, bre, voi sunteți boieri pe-aci. Aș vrea însă să vă văd barem vreo două săptămâni prin munții Herțegovinei, ca să mai slăbiți nițel, că prea sunteți puhavi și trândavi...”

M-am gândit atunci îndată fără

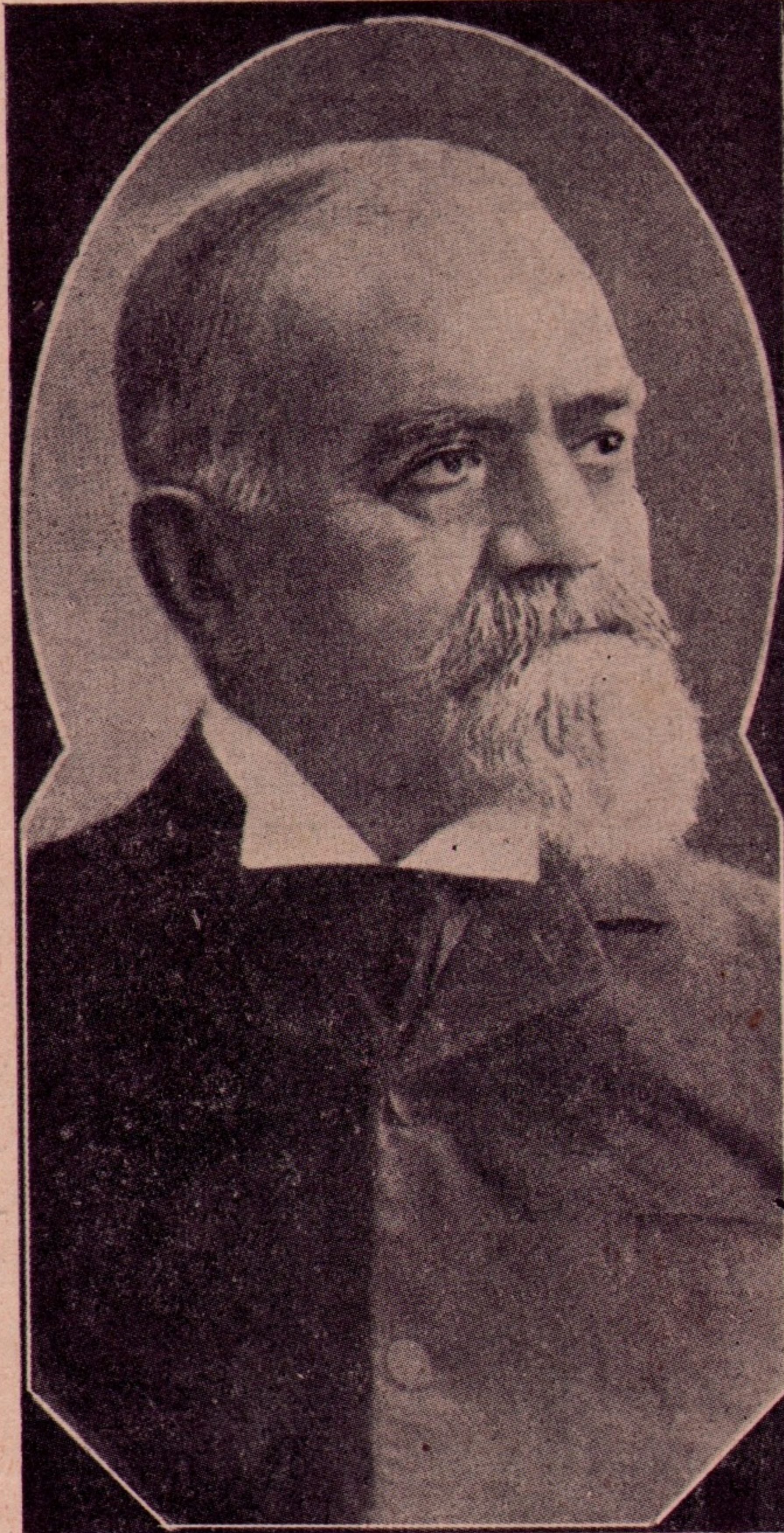
de voie la soldații duși în Bosnia-Herțegovina, de-un an acum aproape, și l-am rugat să-mi povestească câteceva despre traiul lor de pe-acolo. Și dânsul a oftat odată și-a nceput cu glasul domol, obosit parcă:

„Nu vă nchipuiți, ce viață ducem noi acolo, căci o astfel de viață nu se poate nchipui. Suntem în aceste provincii cucerite ale Monarhiei *treisute de mii* de soldați, dintre cari vreo sută de mii chemați, ca rezerviști sub arme, tot oameni, cari și-au făcut armata și și-au văzut apoi de rostul vieții acasă, au ocupat slujbe, s'au căsătorit și-au pus bază unei vieți casnice. Aceștia sunt mai năcăjiți și de-aceștia-ți vorbesc mai întâi. Cei mai mulți serviciul îl fac de silă numai și obosiți de viața aceasta chinuită și chinuți de dorul celor de-acasă, ei își blastăcă zilele și doresc războiul din inimă, ca să moară mai bine, decât să trăiască așa. Zi de zi capătă scrisori de-acasă, în cari nevestele se plâng, că o duc rău și copiii rabdă foame, alții, că părinții rămași fără ajutor au ajuns pe mila altora și că așa n-o mai pot duce. Să vezi atunci pe soldații aceștia dârji, cum încep să verse lacrimi și să plângă, ca niște copii. Ei iasă la raport cu sutele și cer concediu, dar nu li se dă, decât la foarte puțini, cari au protecție — și-aci merge cu protecție — și numai pe câteva zile. Cei mai mulți sunt finiți cu vorba, că se mai aștepte câteva săptămâni, căci se va ordona demobilizarea și atunci vor merge cu toții acasă. Și așa sperează mereu bieții oameni de luni de zile, sperează și porunca de demobilizare nu mai sosește. Acum ne-a dat drumul pe 21 de zile la 400 de inși, cu aceea, că dacă se va ordona demobilizarea vom fi înștiințați telegrafice, ca să nu ne mai reîntoarcem. La caz însă, că nu vom primi niciun ordin, peste 13 zile avem să plecăm iarăș. Peste 13 zile, căci în concediul de 21 de zile se socotește și timpul, ce-l petrecem venind și mergând înapoi. Iar acesta face 8 zile, căci mergem cu

trenuri speciale. cari merg încet și poposesc la fiecare gară...

Și-apoi știi ce facem acolo toată ziua? Ne scoală dimineața la trei ceasuri, când abia mijeste de ziuă, ne îmbrăcăm ca pe vreme de războiu, cu toate cele trebuincioase la luptă și pornim la exerciții pe munții Herțegovinei. Și ce munți, bre! Cât vezi cu ochii sunt numai stânci colțuroase și numai prăpăstii. Pe aceștia trebuie să ne urcăm în fiecare zi și să alergăm cu ranița 'n spate și cu pușca 'n mână. În fiecare clipă ești amenințat să cazi în vreo prăpastie, ce se deschide la latura ta și-atunci adio Ardealule! Feciorii noștri așa și zic, că mai bucuros merg în războiu, decât să trăiască pe munții aceștia. Acolo capătă un glonț și-atâta, dar aici dacă din nebăgare de seamă cade, apoi se răstoarnă fără ca să-l poată cineva scăpa, pe stânci în jos, și-și rupe o mână sau un picior, că nu-i mai om niciodată...

Și să vezi apoi, că toate finuturile acelea nu-s decât o cetate în-

Di Titu Maiorescu, președintele consiliului și ministru de externe, care conduce pertractările de pace la București.

tărită] cu șanțuri și cu îngrădituri meșteșugite. Casarmele noastre n-au ferești înspre stradă, ci numai găuri prin cari să putem pușcă. Înaintea casarmei jur împrejur sunt garduri de sârmă împletită în toate laturile, nalte cât un om. Sârma-i plină de țăpușe și nu există om să treacă peste ea, căci n-o poți prinde în niciun fel cu mâna fără ca să nu te rănești. După gardurile acestea apoi sunt ridicături de ciment și pământ, pentru soldații, cari stau de veghe. La un atac eventual nu suntem însă apărați numai cu aceste întărituri, căci la 10—12 kilometri sunt ridicate pe vârfuri de stânci tot cetățui mărunte și bine întărite, ca și căsărmile. Din acestea dominezi cu privirea până la hotarele Sârbiei și ale Muntenegrului tot cuprinsul. Și dela acestea și mai încolo, tocmai la hotar avem apoi *vânătorii de graniță*, armată, care numai acum s'a format. Aceștia au cel mai greu serviciu, dar sunt în schimb plătiți foarte bine. Toți fac parale și trimit și acasă din ele...

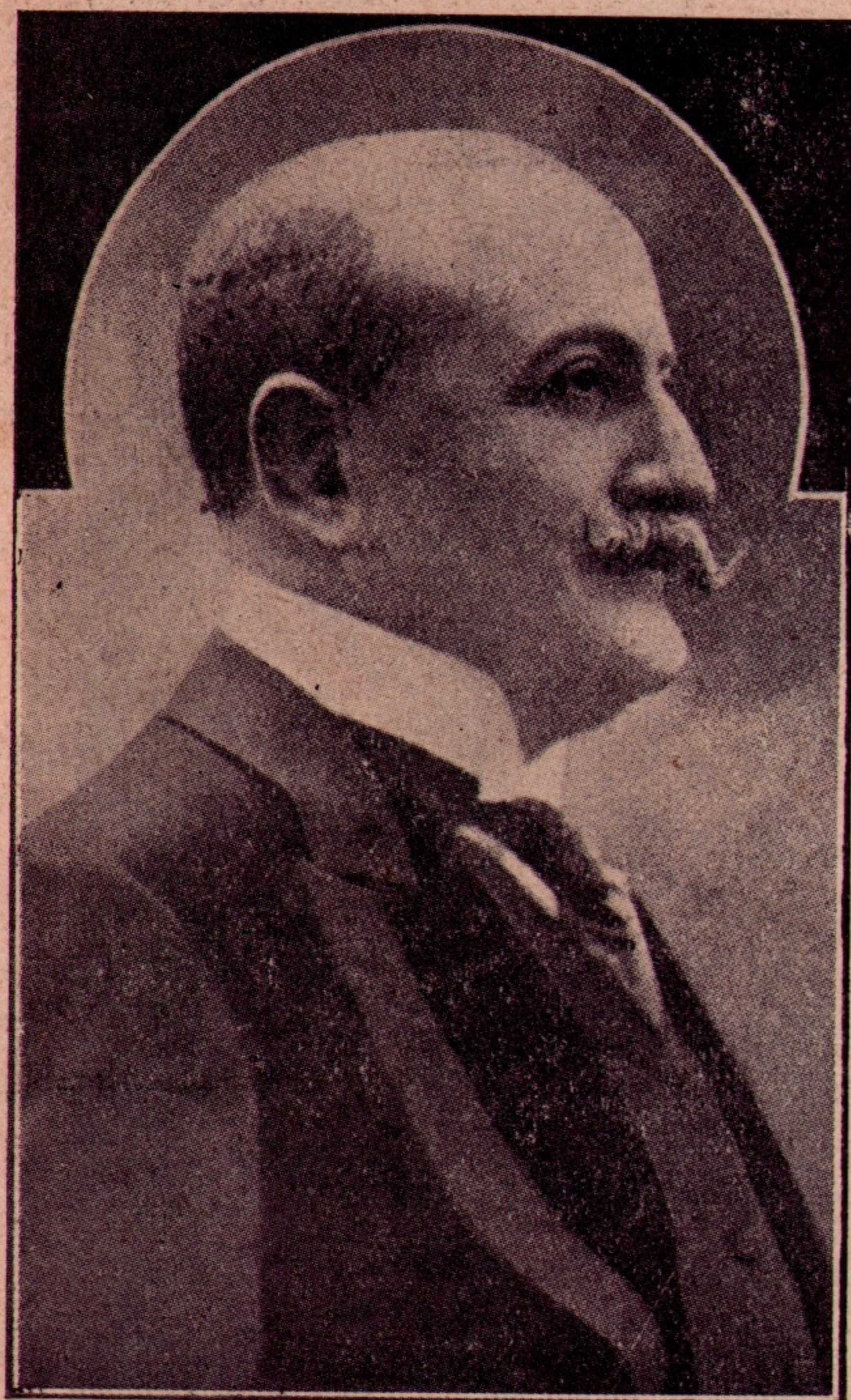

Ofițerii regimentului 5 de roșiori, care cel dintâiu a trecut frontiera dobrogeană, făcându-și intrare în Silistra.

Medalia istorică, de care am amintit în numărul trecut al revistei noastre. Această medalie s'a bătut din prilejul redobândirii Silistriei, care acu-s 500 de ani aparțineă lui Mircea cel Mare, voevodul Ungro-Vlahiei.

Ți-am spus de căsărmi, dar să nu crezi, că locuim în căsărmi. La început am locuit și dormeam 90 de feciori într'o odaie, în care pe timp de pace nu locuiesc decât 26—30 de inși. Eră ceva îngrozitor să vezi dormitoarele acestea. Dormea fecior lângă fecior pe strajacele goale, așternute pe podele. Într'o zi am avut inspecție, a venit medicul — aici el e cel mai mare domn — și când a văzut claiă de strajace a izbucnit în înjurături. A dat apoi poruncă și a doua zi am fost scoși în liber sub corturi. Paturile au rămas în casarmă și aici dormeam

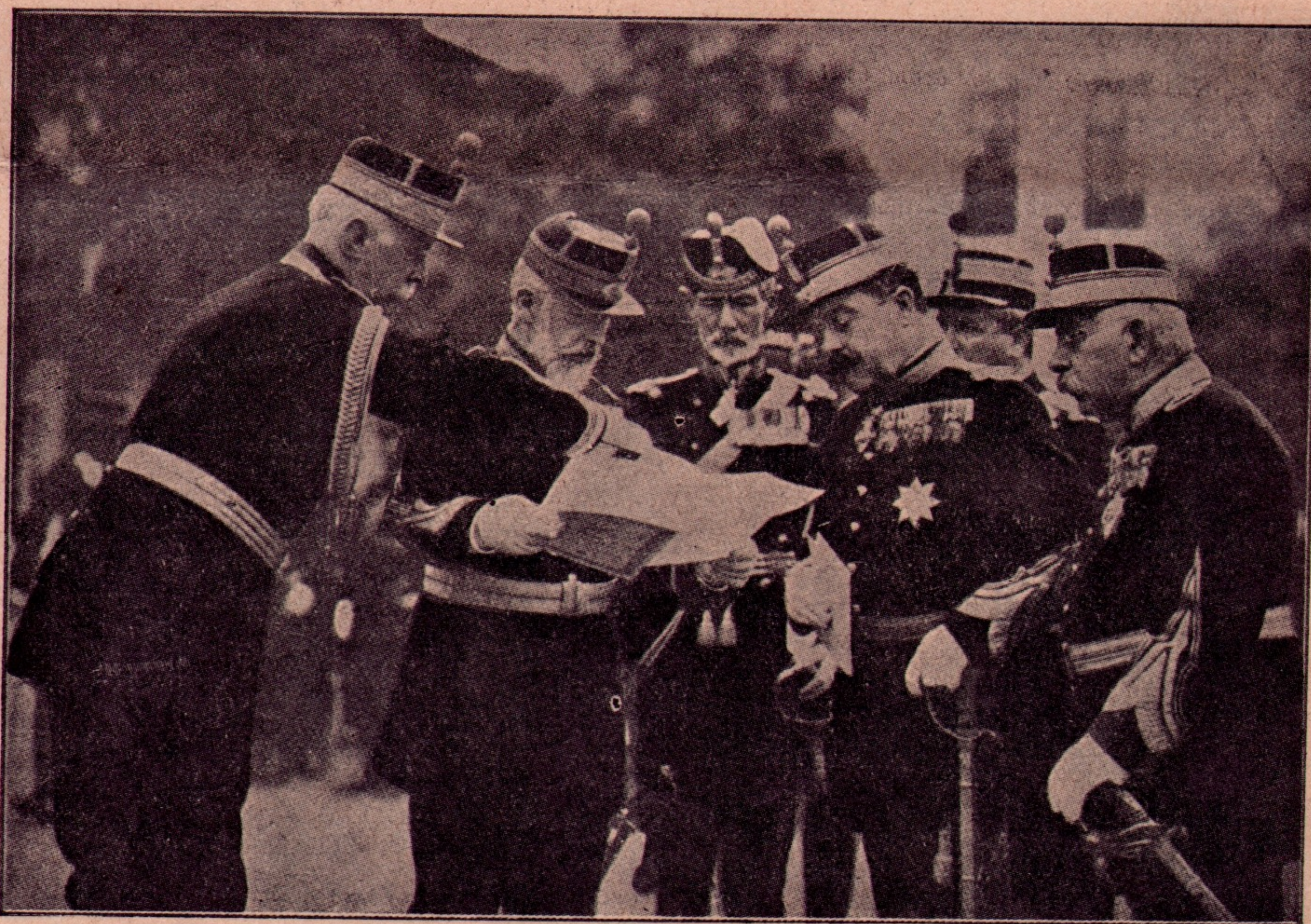
Di Tache Ionescu, ministrul de interne al României și delegat la conf. de pace.

apoi pe jos. Noaptea când venia vreo ploaie — și atunci mă gândeam la Ardeal întotdeauna — curgea apa povoi, dă peste așternut și nu mai eră modru să durmim. Vegheam toată noaptea, ne sculam și bălălăiam prin apă până 'n glezne.

noastre de oameni înstrăinați. Spre seară flăcăii noștri se 'nfundau în cele crișme murdare și chefuiau feciorii cu rachiu, pe care iau 2 coroane pentru litru crâșmării murdari turci și bosnieci...

Așa petrec ostașii noștri acolo de-un an de zile acum. Bântuie printre ei un morb de stomac și mulți se prăpădesc din pricina aceasta. Aproape zi de zi înmormântăm pe câte unul. Sunt apoi un fel de musculițe mici, cari te pișcă noaptea și te 'nveninează, că-ți perzi conștiința câte 2—3 zile. Noroc, că primejdioase nu sunt de altfel și după ce te-au pișcat de vreo două ori și ai suferit, nu mai reagează corpul la veninul lor...

Atâta mi-a povestit cunoscutul și am ținut să comunic acestea și cetitorilor revistei „Cosinzeana”, ca să-și aducă aminte de nenorocirii, cari aproape de-un an de zile

Maest. Sa Regele Carol studiind harta cadrilaterului împreună cu statul său major.

O, ce îngrozitoare erau aceste nopți și ce obositoare...

Dela exerciții ne rentorceam cam pe la 10 ore și atunci căpătam rast ziua întreagă. Ne culcam pe spate și ne dam pradă visurilor apoi ziua întreagă. Clipele acestea erau și mai chinuitoare. Cum nu eram ocupați, ne gândiam la cei de-acasă și atunci simțeam îndoit năcazurile

și petrec vieța prin văgăunile Herțegovinei, expuși la boale și tot felul de primejdii, iar acasă familiile dâșilor rabdă și luptă cu greul vieții, fără nici un ajutor din partea statului, care le-a dus ocrotitorii de zece luni de zile, lăsându-le în cea mai neagră mizerie.

Prizonierii bulgari în România.

Și-au găsit raiul în România nenorociții soldați ai țarului Ferdinand, făcuți prizonieri de trupele române. Neodihniți și nemâncați de zile întregi, a fost pentru ei o adevărată mântuire că i-a liberat oastea română de jugul ce-l purtau fără nici un folos pentru țara lor îngenunchiată. De zece luni stau oamenii sub arme, de zece luni îndură ei lipsuri și mizerii groaznice, de zece luni îi chinuște gândul că familiile lor se prăpădesc de sărăcie, foame și boală — și e firesc ca ei să primească cu un suspin de ușurare mâna soldatului român care-i desarmează. Dacă nu pot încă fi de un ajutor pentru cei lăsați acasă, cel puțin se știu acum la adăpost, știu că nu mai riscă să acopere cu trupurile lor pământul udat din belșug cu sângele inutil vărsat pe câmpul de bătălie.

Voioși, cu bucurie au pornit acești luptători aprigi pe drumul care-i duceă în surghiun.

Din primul moment au constatat c'au încăput pe mâna unor oameni de omenie, pentru cari prizonierul nu e o victimă destinată morții, ci un adversar lovit de soartă, căruia nu trebuie să-i dai lovitura de grație.

Vor învăța Bulgarii și asta dela România: un tratament uman pentru prinșii de războiu. Ce deosebire între ei și Români! Ei, cruzi, aruncându-se ca o fiară asupra adversarului desarmat, spre a-l sfâșia și mutila, iar Români, marimimoși, conștienți de obligațiile ce le impune gradul de civilizație la care au ajuns.

Nu facem din purtarea oștirea române un titlu de merit, constatăm numai un fapt: pe cât de sălbatici, neîndurători s'au arătat Bulgarii cu adversarii cari le-au căzut în mâni, pe atât de blânzi, compătimitori s'au arătat Români față de ei.

I-au adus în țară, le-au dat adăpost și hrană, nu i-au umilit.

Ba, grosului lor le-au acordat libertatea deplină. Cei 6000 Bulgari ai brigadei capturate în drumul dela Rahova la Sofia, după ce au fost desarmați, au căpătat învoirea de a se întoarce la căminurile lor. Prin gestul acesta de generositate Români au redat țarinilor bulgare pe cari putrezesc recoltele, mii de brațe și au făcut să intre o rază de bucurie în bordeele unde de zece luni nu domnește decât bezna jalei și a desnădejdei.

Români s'au purtat ca un popor cu adevărat civilizat. N'au format convoiuri de prizonieri spre a-i purta

1. Grup de soldați musulmani înrolați de Bulgari spre a fi trimiși contra Sârbilor și cari au dezertat, predându-se Românilor. — 2. Grup de prizonieri bulgari aliniați în curtea închisorii militare din București. — 3. Masa prizonierilor bulgari în curtea închisorii.

cu alaiu pe stradele orașelor, expunându-i batjocurei, așa cum au procedat Bulgarii cu prizonierii sârbi, greci și turci pe cari nu i-au omorât, rezervându-i anume pentru un asemenea umilitor spectacol.

Iar în ce privește pe ofițerii lor, i-au tratat cu o curtenie de care nu numai că s'au minunat, dar au și abuzat. Mulți dintre ofițerii făcuți prizonieri odată cu brigada de care am vorbit, folosindu-se de o libertate relativă ce li s'a acordat, și-au călcat cuvântul de onoare și au fugit.

Iată încă o dovadă cât de departe sunt Bulgarii de civilizație: în toată lumea, pentru un soldat cuvântul dat adversarului biruitor e ceva sfânt, dar ofițerul bulgar e încă la mentalitatea primitivului care nu are noțiunea demnității și cinstei. Ofițerul bulgar găsește foarte firesc ca atunci când e făcut prizonier, să fie împușcat, dar nu pricepe de loc să respecte cuvântul dat în mod solemn. S'au desonorat singuri.

□ □ □

„G. I.“

Răvaș de duminică

10/VIII 1913.

Dragă Li,

Vei fi așteptat și mata vreodată o scrisorică cu slove mărunte și subțirele, dela cineva, care eră dus departe și de care-ți eră dor în serile de singurătate, când stai singură la geam și priveai fără de țintă pe strada pustie. În suflet vei fi țesut atunci iluzii poate iluzii și cum nu mai sosită scrisoarea, îți închipuiai atâtea lucruri despre cel ce trebuia să ți-o trimită. Îți închipuiai, că el ți-a devenit necredincios și 'n lumea streină, pe unde rătăcea, a dat de alți ochi, mai ademitori, iar pe-ai matale i-a uitat și de-aceea nu-ți mai scrie. Și te-ai gândit atunci la câte toate, la credința nestatornică a omului, la vorbele dulci, cari au fost minciună și la mângăierile de dragoste, cari n-au fost adevărate. Și-ai plâns, de sigur. Ai plâns și-n suflet ai simțit că ți se năruie ceva: un vis pe care l-ai nutrit cu atâta grije, cu atât dor și cu atâta iubire. Dar după zile de așteptare scrisorica a sosit și mata cetindu-o ascunsă după perdea, ori retrasă în vreun colț tănuit al odăiței, ai suspinat din adâncul sufletului, ai sărutat slovele mărunte și ai cerut în închipuire iertare celui ce-ți eră drag, că l-ai învinuit pe nedrept...

Închipuieți însă, dragă Li, că scrisorica pe care o aștepți cu sufletul plin de dor, nu mai sosește. Închipueți, că trec săptămâni, luni și chiar ani, trec și se pierd în vecinicie, iar scrisorica întârzie mereu, întârzie consecvent. Zadarnic spezezi, că va sosi ca mâne, că fiecare zi trece fără ca ea să sosească și mata în fiecare zi ce trece suferi și plângi, blastemi și te zbuciumi și spezezi totuși mai departe. Așa-i, că-i dureros și-i tragic și-ți vine să plângi și gândindu-te numai, că așa ceva s-ar putea întâmpla? Și vezi, de câte ori nu se întâmplă lucrul acesta. De cele mai multe ori se 'ntâmplă așa cum îți închipui

și matale, că înstrăinatul te-a părăsit, te-a uitat; dar nu arare se întâmplă și din alte motive. El ți-a scris, dar scrisoarea dânsului s-a rătăcit pe drum și mata zadarnic ai așteptat-o, că ea n-a mai sosit. Mândria nu te-a lăsat să trimiți un răvaș și se 'ntrebi pe cel dus, că de ce nu-ți scrie, iar dânsul știind, că ți-a scris și n-a căpătat răspuns, se simte jicnit să-ți cerșească pentru a doua oară un semn de viață. Și vezi așa, din o greșală de care nu sunteți nici unul vinovat, se strică un vis, se surpă o iluzie și se nimicește un viitor plin de poezie...

O istorie de aceasta cetesc acum și mă înduioșează așa de mult. Cum las cartea din mână, pe dinaintea ochilor mei trec vrafurile de scrisori pline de dragoste, pe cari ți-le-am scris matale din depărtare și mă gândesc, că, Doamne, ce s-ar fi întâmplat, dacă mata nu vei fi primit o scrisoare de-a mea. De sigur vei fi crezut, că am putut să dau uitării mângăierile matale dulci și pline de iubire și m-am lăsat prins în mreajă de altă ființă, fără ca să mă mustre conștiința măcar. Iar eu, cum mata nu mi-ai fi răspuns, aș fi devenit trist, jicnit și m-aș fi pierdut prin lumea mare, ca niciodată să nu mi se mai știe de urmă...

O istorie de aceasta cetesc acum, dragă Li, și povestea e așa de duioasă și așa de emoționantă. Scrisoarea, pe care ea o scrisese dânsului a rătăcit 17 ani de zile prin lume, începând dela 1896 până în zilele trecute. Vremea aceasta s-a scurs încet, greoaie și plină de durere. El n-a primit scrisoarea și s-a pierdut în lumea mare, iar ea de necaz și de durere a plâns întâi, a blăstămat apoi, iar în urmă s-a măritat după altul, uitându-și jurământul, ce i-l făcuse lui când a pornit în lume după rost. Au trecut ani de zile apoi și ea nu s-a mai gândit la el și nu i-a mai revocat în minte imaginea. Uitase, că dânsul a existat vreodată și că i-a fost mai scump, decât lumina ochilor... Iar acum, în zilele trecute a primit

înapoi scrisoarea pe care o trimisese acu-s 17 ani, sub motiv, că dânsul a murit și nu i se poate imanuă. Pe plicul lungureț erau legioane de sigile din toate țările, pe unde scrisoarea rătăcise în 17 ani de zile, până când acum i s-a adus ei iarăș înapoi. Sărmana ființă, când a primit-o și a văzut, că întreg nenorocul ei a fost pornit din o greșală, a izbucnit în plâns și-a început să se vaete și să zbiere. În suflet i se trezise dragostea dintâi înăbușită atâta ani și dorul îi rupea sufletul. A început apoi să-l strige pe nume și să-l cheme la dânsa, dar el murise și nu-i mai auzise vorba dulce, iar gândul acesta o durea și mai mult și-i fură par-că mintea. După nopți de zbucium și de durere, și-a pus și ea sfârșit vieții, ca să se întâlnească pe cealaltă lume cu dânsul, dacă aci nu se mai puteau întâlni...

Vezi mata, dragă Li, ce puternică e dragostea adevărată și cât de trainică e ea? Se stâng în cursul anilor patimi și pasiuni, numai iubirea sinceră, adâncă și adevărată nu se stânge niciodată cu desăvârșire. Poate fi și ea întunecată, poate fi înăbușită și uitată chiar pe câtăva vreme, dar la anumite momente răsare totuși iarăș, mai vie și mai puternică, decât fusese. Așa și eu, dragă Li, nu te-aș putea uita nicicând, căci nu pot să uit vreodată privirile matale pline de mângăiere și de iubire, în cari mi-am pus tot norocul vieții. De aceea chiar de-ar fi să te perd vreodată, în sufletul meu vei trăi vecinic, căci îmi ești cu mult mai dragă, decât mi-e chiar sufletul din mine...

Radu Mărgean.

□ □ □

Băile dela Ostende...

Băi de mare cu hotelurile strălucite, locuri de plimbare fermecătoare și alte prilejuri de distracție de întâia mână. Ani dearândul au pornit încoace bogătanii, snobii și mișeii din toate țările Europei, cum începeau razele călduroase să scoată broboade de sudoare pe frunte. Aici eră ră-

coare și în seri cu lună adia pe țărmul mării întotdeauna un vânt șăgalnic, iar valurile răscolite izbeau în zăgazuri în zgomot ritmic și plin de poezie. Eră vieață aici și eră liniște. În clipe de reverie puteai rătăci pe alee întinse cu straturi de flori și cu fântâni săritoare, puteai în clipe de aceste să te pui pe-o luntre și să rătăcești în legănarea valurilor ceasuri întregi, în vreme ce gândul tău nu eră turburat de nimeni și de nimic... Când liniștea prea mare te obosiă și simțiai nevoia unei distracții, înaintea ta stau deschise teatre de vară, sale de concerte, în cari răsună glasul lui Caruso, Kurz, Zelma și Tamagno... Asta pentru caz, că ai fi fost un suflet mai ales, mai poetic, căci fiind dornic de zgomot de oameni și de enervări de nervi, puteai trece liniștit pe lângă aceste temple ale artelor și găsi ai cu doi pași mai încolo renumitele cluburi de Ostende, în cari se prăpădeau milioane la masa de baccarat, noapte de noapte. Aici eră strânsă lumea celor, cari aveau parale din abundență și nervi de cheltuit îndeajuns. Și în Ostende numai lume de aceasta venia în verile călduroase și pline de năduf. Nicăiri, ca aici, nu se jucau jocuri de noroc și nu se cheltuiau sume enorme. Mersese vestea orașului belgian și cuvântul Ostende devenise sinonim cu jocul de baccarat la care se pot câștiga milioane. — Jucătorul pasionat niciodată nu se gândește la pierdut. — Asta așa, până odată. Până când acu-s 2 ani regele Albert prin o poruncă aspră a pus capăt jocurilor aceste hazarde. Când s'a lășit vestea, că în Ostende mesele de baccarat au rămas pustii, lumea a fost foarte mulțumită și numai milionarii, snobii și mișeii au vărsat o lacrimă de durere și de regret... După porunca aceasta dată cu scop, fără îndoială nobil, înspre Ostende și-au luat drumul într'adevăr numai oameni de treabă: ființe visătoare, bătrâni bolnavi și femei infirme. Aceștia se delectau în paviloanele pompoase, în luminațiile ferice, în muzica produsă de valurile mării și simțeau

cum zi de zi se intramă și se însă-nătoșează. Dar Ostende nu eră veselă. Teatrele și salele de concerte erau pustii, cafenelele goale și proprietarii lor stau posomorâți și triști ziulica 'ntreagă. Nu mai eră baccarat, nu mai eră risipă de bani. Și cele mai elegante cafenele și hotele au început să se închidă rând pe rând și să rămână zăvorâte. Ostende fără jocurile de cărți nu mai aveă atracții și nu mai puteă exista în forma ei strălucitoare ca băi de mare mondiale. Doui ani a ținut letargia aceasta a ei înecată din care pareă că nu se va mai reculege niciodată. În vara asta însă s'a recules. Regele Albert într'un moment de mândrie națională a redat păraginitelor băi dreptul la joc de baccarat și milionarii, snobii și mișeii au pornit mai vehement, ca oricând, ca să-și recupe locurile în jurul meselor. Și de-acu nainte în Ostende vor fi din nou concerte, teatre, iluminații; va fi lux, va fi viață... va fi prilej de ruină.

RÂNDURI MĂRUNTE

„În temnițele Stambulului“. Volumul acesta al domnului Victor Eftimiu, apare tocmai acum când de viața popoarelor din Balcani se vorbește foarte mult. De aceea e actual și se cetește cu interes, căci se desvălesc în el în formă literară amănunte interesante din o lume vecinic străbătută de zgomot de armă și de întâmplări sângeroase. Povestirile dlui Victor Eftimiu sunt ușoare, simple și au întotdeauna un sâmbure de adevăr, care numai trecut prin fantazia sa de scriitor, apare ca ceva închipuit și din domeniul imaginației. Dăm azi în revista noastră din volumaș bucata: „Spre țara nouă“, care prin felul de tratare și subiectul său, e foarte duioasă și emoționantă.

*

Românii din America. Domnul Ion Iosif Schiopul, fost redactor intern al ziarului Tribuna, publică într'o broșură cu titlul „Românii din America“, interesante observații privitoare la Românii duși în această lume îndepărtată și dă interesante informații despre viața lor socială

și culturală, despre munca, câștigul și organizația lor. La urmă încheie cu aceea, că față de Românii din America conducerea noastră bisericească trebuie să se intereseze mai mult, iar băncile noastre ar trebui să desvoalte o mișcare economică rațională între ei, înființând o bancă românească americană, și atunci n'ar trebui căutat modru de-a combate imigrarea în America. Broșura costă 60 bani, franco.

*

Internatul studenților români din Budapesta, întru ridicarea căruia se începuse o așa de frumoasă muncă plină de entuziasm, nu se va ridică, din pricină că guvernul nu a întărit statutele referitoare la el, ba a pretins, ca acele să se schimbe radical, dându-se dreptul și studenților neromâni, ca să poată locui în el și ca întreagă instituția, ca atare, să fie pusă sub controla unui comisar din ministeriu. Sub astfel de împrejurări, firește, societatea „Petru Maior“ din Budapesta va renunța la planul său frumos, de a vedea ridicat acest internat, de care de altcum e așa de mare nevoie.

*

Poveștile Grimm — de-un secol.

Cele mai cunoscute povești pentru copii în literatura universală sunt fără îndoială cele ale fraților Grimm. Întâia ediție a acestor povestiri a apărut în 1812 înainte de Crăciun și-au fost cu totul altfel, decum noi le cunoaștem azi. Afară de frații Grimm au avut mare rol la editarea și întocmirea lor scriitorul Armin, nevasta sa Betina și editorul Renner din Berlin. După doi ani a apărut ediția a doua a poveștilor, de data aceasta ilustrată frumos și împodobită. Desemnurile le-a făcut tot unul din familia Grimm și în forma aceasta apoi au pornit ca să cucerască lumea. Au fost traduse aproape în toate limbile și au ajuns la sute de ediții; acestea însă se deosebesc foarte mult de ediția originală. Caracterul lor, care la început fusese popular, s'a schimbat încetul cu încetul și au devenit curat povești pentru copii. Acum că s'au împlinit o sută de ani dela apariția lor, editorul Bech a scos o ediție originală a acestor povești, în semn de venerație față de munca autorilor, care a fost așa de mult schimbată în o sută de ani.

*

Scandalul fabricii Krupp. De fabrica Krupp a auzit fiecare cetitor de ziare. E fabrică germană milionară de tunuri, care atunci, când

alții sângeră și mor pe câmpii părăsite, ea râde și-i veselă, că încep să-i curgă sute de mii pentru gloanțe nouă și pentru tunuri noi. Nu de mult și-a serbat jubileul de o sută de ani și din prilejul acesta proprietarul ei a fost călduros felicitat de toate țările, iar Wilhelm II. și-a exprimat felicitările făcând chiar personal vizită marelui fabricant. Nu mult după aceste sărbări însă, un deputat socialist în parlamentul din Berlin, a ridicat grave acuze împotriva fabricii, învinuindu-o, că a tradat Franței secrete militare de-ale Germaniei, pe cari le câștigase prin mituire dela ofițeri germani activi, și că, pentru a avea mereu comande de tunuri noi, a plătit gazete care să ațâțe mereu opinia publică franceză și germană și să amenințe cu războiu. Acuzațiile deputatului au făcut mare zarvă și adevărându-se întrucâtva de drepte, justiția a deținut pe unii funcționari de-ai fabricii și pe câțiva ofițeri. În zilele acestea se pertractează apoi interesantul proces ridicat, pe urma acuzei deputatului, de procuror și din prilejul acesta se desvălesc o mulțime de scandaluri intime de-ale fabricii milionare.

*

Dare pe burlaci și pe familii fără copii. În parlamentul din Franța se pregătește un proiect de lege, ca să se pună o anumită dare pe toți bărbații, cari sunt necăsătoriți precum și pe toate familiile, cari nu au cel puțin trei copii. Darea aceasta se va considera ca un fel de pedeapsă și se vor ajuta cu ea familiile sărace cu copii mai mulți, ca în felul acesta să se dea un nou avânt creșterii populației, care de câțiva ani scade consecvent în Franța.

*

O hartă a cadrilaterului. Institutul de arte grafice Sfetea, din București, a publicat o interesantă hartă a cadrilaterului pe care armata română l'a ocupat și care în conferința de pace din București i s'a cedat României fără împotrivire de către Bulgaria. Harta cuprinde toate comunele incorporate la România și e exact făcută după informațiile statului major român. Prețul unei bucăți e 60 fileri, franco. Se poate comanda la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie.

*

Poporația Rusiei. După cea mai nouă statistică oficioasă, locuitorii Rusiei ajung numărul de 171 milioane. Din 1897, când a fost ultima numărare, populația Rusiei a crescut cu 42 milioane și azi are cu

16 milioane mai mulți locuitori decât Austro-Ungaria, Germania și Franța, laolaltă. Din numărul total al locuitorilor numai 65% sunt Ruși, iar ceilalți sunt Turci, Tătari, Poloni, Români, Fini, Ovrei și Litvani. După ocupație, majoritatea locuitorilor — din fiecare mie 771 — sunt plugari. În privința culturală locuitorii stau mai slab aproape ca oricare stat european și din 1000 de locuitori 229 abia știu scrie și ceti.

*

O avansare sub Napoleon. La una din ultimele inspecțiuni ale lui Napoleon, în anul 1814, împăratul remarcă pe un soldat bătrân care nu avea decât gradul de sub-ofițer.

Acest sub-ofițer avea niște ochi mari, cari luceau ca niște făclii pe fața arsă de fumul a douăzeci de bătălii. O mustață mare și deasă îi acoperea jumătate din obraz și-l făcea și mai fioros. Împăratul îi făcu semn să iasă din rând și să se apropie de el.

— Te-am mai văzut undeva — îi zise Napoleon cu blândețe — dar e mult deatunci. Cum te chiami?

— Noel, Sire, din Paris.

— N'ai fost cu mine în Italia?

— Da, Sire, pe podul dela Arcole.

— Așa e, acum te recunosc; și unde ai ajuns subofițer?

— La Marengo, Sire.

— Și deatunci?

— Deatunci nimic, Sire.

— Așadar n'ai vrut să intri în gardă?

— Dimpotrivă, aceasta a fost singura mea dorință, căci am fost la Austerlitz, la Vagram și la toate bătăliile mari.

— Ai fost recomandat pentru crucea Legiunii de Onoare?

— În fiecare dată, Sire.

— Bine.

Napoleon se duse la colonelul regimentului, se întrețină cu el și recunoscă că s'a comis o nedreptate față de Noel și că trebuia reparată într'un chip strălucit această neglijență.

El chemă încă odată pe subofițer și-i zise:

— Ține, Noel, de mult a-i meritat-o! — și desprinse crucea Legiunii de Onoare de pe pieptul său și o prinse pe pieptul bătrânului soldat.

Colonelul recomandă pe noul decorat cu Legiunea de Onoare și zise cu voce tare:

— În numele Împăratului, să recunoașteți pe subofițerul Noel, ca sublocotenent în regimentul vostru!

Regimentul prezintă arma și muzica începând să cânte. Noel voia să încenuncheze înaintea Împăratului, dar fața severă a lui Napoleon, care-i părea că vrea mai mult să facă un act de dreptate decât să-i acorde o favoare, îl rețină.

Napoleon făcu iarăși semn.

Colonelul ridică sabia, trimbițele sunară încă odată și colonelul strigă: În numele Împăratului, să recunoașteți pe sublocotenentul Noel ca locotenent al regimentului vostru.

Această nouă surpriză ului aproape pe Noel.

Ochii lui cari în douăzeci de ani n'au știut ce-s lacrimile, se umeziră.

Pentru a treia oară răsunară trambițele și colonelul strigă încă odată:

— Soldați, în numele Împăratului să recunoașteți pe locotenentul Noel de căpitan al regimentului vostru!

În clipa aceea Napoleon își întoarse capul și în fruntea statului major își continuă inspecția, pe când Noel căză aproape leșinat în brațele colonelului său.

□■□

H A Z

Le seamănă.

Gogu, nepotul bogătaşului X. întreabă pe bunicul său:

— Tată mare, cu cine seamănă eu, cu papa sau cu mama?

— Tu sameni cu amândoi. Chel-tuești la parale ca mamă-ta și nu câștigi nici un ban, ca tată-tău!

*

Cum o să fie.

Stanciu e năcăjit rău, că băiatul e neascultător și prost. Il dojenește și între altele îi spune:

— Mă, tare prost ești! Dacă acum, când ești așa mic, ești un dobitoc așa de mare, cum o să fii atunci, când vei fi ca mine?

*

Fricos.

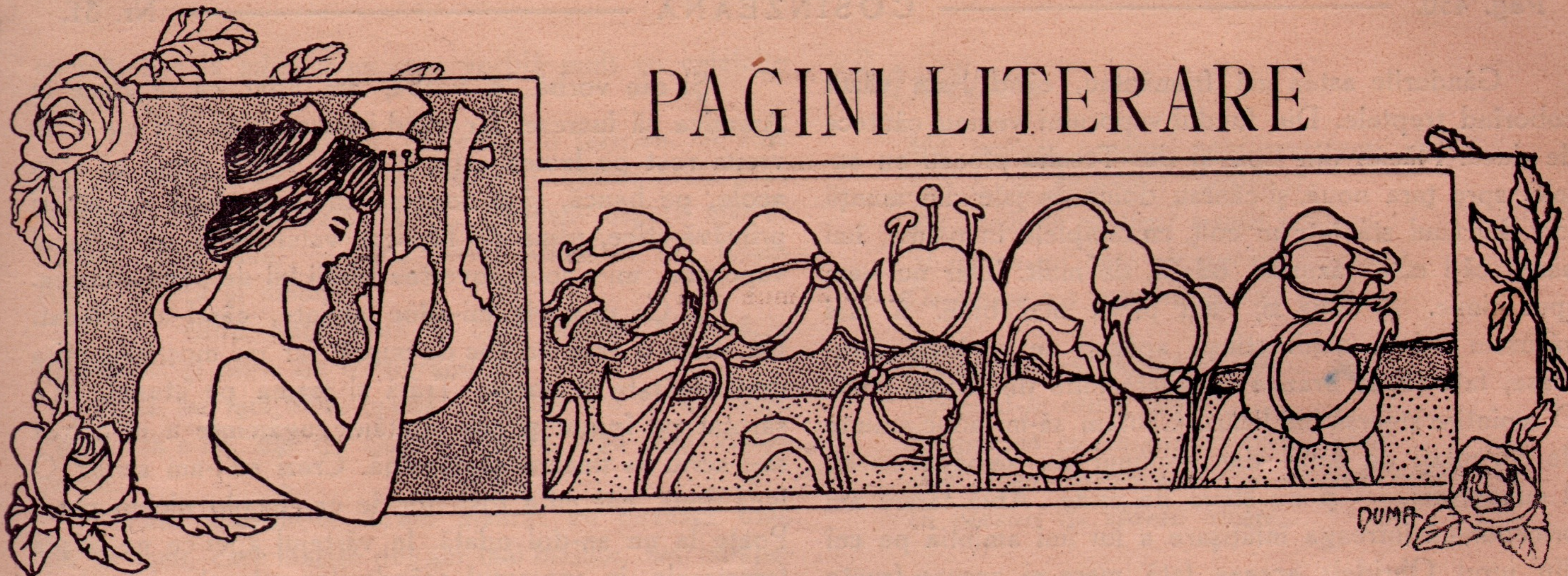
Un hoț fiind prins pe acoperișul unei case, e întrebat:

— Bine, mă, ce căutai să umbli pe streșina caselor?

— Pe uliță nu vreau să umblu, de frica automobilelor!

PAGINI LITERARE

Lui Iosif

O, cruda ironie a clipei trecătoare...
Roesc din văi și codri oștiri biruitoare
Și Dunărea bătrână tresare 'nfiorată,
Că iar aude zvonul chemării de-altădată
Și strigăte de-alarmă și tropote de cai
Ca 'n vremea lui Corvinul, lui Mircea și Mihai.

Sunt șoimi ce merg la luptă. Ei trec în mândre cete,
O, vin să mergem și noi cu ei în rând, poete,
La Varna, peste Istru, la Pontul Euxin
Din morți învie umbra străbunului Corvin,
Ne chiamă bucurată de ziua învierii,
Ne binecuvintează, și valurile mării
Cu vuet cântă marșul măririlor perdute,
Învie poezia, — cu luptătorii du-te.
Acolo unde moși-ți muriră pentru cruce
Acvila românească se 'nalță și străluce
Rupând fășii cu ghiara din cerul de opal,
Fășii, să lege rana duiosului Ardeal.

Și nu te miști. Ce doruri, ce visuri de noroc
Te fac în clipa asta să mai rămâi în loc,
Ce gingașe zeiță cu ochii dulci și dragi
Făcù să-ți uiți de visul sărmanilor iobagi?
Sau vrei din nou, poate, credințele să-ți cânti,
Și uiți legionarii ce gem aici înfrânți?
Drag sol, ce porți în suflet iubire și sfială,
Dar visul tău te minte, credințele te 'nșală
Spre raiul de lumină al sufletului tău
Curând or să se 'ndrepte părerile de rău,
Curând o să dispară iluzia și basmul,
Furându-ți ori ce razim și 'ntreg entuziasmul.
Disprețuește clipa ce 'nșală anii tineri,
Căci nu e pentru Marte suspinul sfintei Vineri
Și-am să te văd ca mâne cu ochi 'nlăcrămați
Ca leul prins în cușcă, poete, cum te zbați.

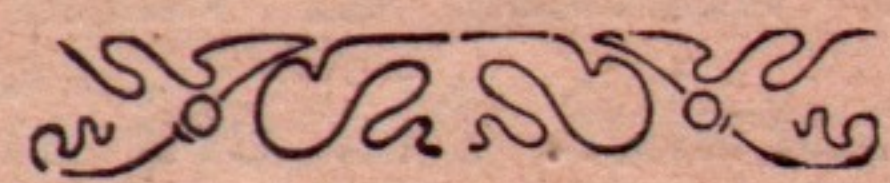
Și s'a pornit furtuna și 'n mersul ei hain
Umbri atâta soare și-atâta cer senin

Și iadul se coboară în sufletu-ți pribeag
Și iar învie 'n tine vlăstarul de iobag.
Nu plânge! Ci lovește! Lovește ne 'ndurat
O veșnicie 'ntreagă să simtă unde-ai dat,
Nu plânge, ci lovește cu ura ta ferbinte,
Căci ești din neamul celor ce știu să țină minte.

Prietin drag, far dulce al pribegiei mele,
Duhovnic al gândirei semețe și rebele,
Și pleci așa cu rana în suflet sângerândă
Și fără nici o rază în inima-ți plăpândă.
Ca mielul blând pe care îl duc la 'njunghiere
Tu ai tăcut, poete, și valul de durere
Te-a copleșit vremelnic și 'n ura lui te-a 'nfrânt
Și cel ce-a trezit neamul coboară în mormânt.
Și ce mă doare astăzi e rana care-o ști,
E că, lovit cu ură, tu n'ai știut lovi!

Și pleci și pe-a ta urmă oștiri biruitoare
Pornesc cântându-ți draga și sfânta ta cântare
Și nu poți să te bucuri de biruința lor,
Nici fruntea să-ți descoperi la steagul tricolor,
Nici flori s'arunci în calea vitejilor ce vin
Din zări, ce-au zdrobit faima străbunului Corvin.
Atât e de grozavă această ironie:
Cu cântecu-ți să plece un neam la bătălie,
Iar tu să nu te bucuri de ziua învierii
Ci să pornești pe drumul de noapte al tăcerii.

I. U. SORICU

SPRE ȚARA NOUĂ

VICTOR EFTIMIU

Portul rămăsese în urmă. Casele se topiseră una într'alta și numai câteun vârf de geamie scânteia ciudat, în soarele dimineții. Pădurea de chiparoși pătă coasta lângă oraș. Într'acolo privia bătrânul, când l-am văzut întâia oară. Printre cei cari plecau, el era cel mai în vârstă. Încotro se ducea? Ce speranțe îi mai înseninau bătrânețile?

Gândurile astea mă frământau, când l-am văzut coborînd treptele. Din fundul vaporului veniau cântece de ducă. Flăcării din Epir și din Tesalia plecau cu suatele, spre țara nouă, și cântau doine de jale din munții lor. Bătrânul stă într'un colț, cu tâmplele în palme, îmi pareă că-l mai văzusem odată, de mult. Dar nu i-am spus nimic. A doua zi, l-am privit mai bine. Îi mai văzusem odată ochii stinși, apăsați de sprâncele stufoase, fața lui cu brazda de amărăciune din colțul gurii. O amintire ștearsă îmi licări. Căutam să-mi aduc aminte de cei uitați de mult, dar niciunul nu semănă cu el. Îl cunoșteam, — și nu știam de unde. Abia târziu am priceput, că întreaga înfățișare a lui îmi amintea pe cei din jurul Ohridei: aceeaș față mare și aceeaș frunte încrețită. Risipiți în toate părțile lumii, ca și ceilalți frați ai lor dela poalele Pindului, rătăcitori ca jidovii din poveste, ei au patrie pământul și frate orice om.

Unii pleacă de mici spre coastele Anatoliei. Pe acolo sunt păduri de brazi, unde Macedonenii își durează cherestele, alții ard cărbuni în codri Moreei, iar cei mai mulți pleacă să lucreze în America.

Câteva scrisori la început, câțiva bani trimiși din țara nouă, — și atât.

Rar de mai pică vreo veste dela cei plecați.

Mamele scrutează fundul zării, tot așteptând să le vină copiii; nevestele tinere plâng la vreun colț al căsii, știind prea bine că mulți ani vor mai trece până să-și vadă soțul.

Și târziu de tot, când bătrânii au murit de mult, când nevestele au îmbătrânit, când copiii se gătesc de plecare, — abia atunci mai pică vreunul, plecat de cine știe câte zeci de ani; e încărunit, cu spatele încovoiat, cu ochii stinși, cu trupul prăpădit de suferințe...

De alții nu se mai aude. Unii spun că au murit, alții că sunt bogați din cale-afară, iar bătrânii cari nu s'au mișcat niciodată de acolo clatină capul:

„Ehei, copii, altă lume e p'acolo. Și-au găsit băeții alți părinți, alte rude, altă țară... La ce s'ar mai gândi la noi?...“

Într'o noapte cu lună, am eșit pe bord. De pretutindeni se simția primăvara. Pe tot întinsul apelor, treceau adieri calde, aducând miresme de cine știe unde. Se auzia fâșâitul de mătase al valurilor, iar din fund, cum bate inima vaporului. Nu eră nimeni afară. Numai spre vârf, o umbră mare, rezemată de grilaj, pareă că se apleacă ușor, chemată de ispita undelor. Mi se pareă că cineva vreă să se arunce în mare. Am bătut scândurile cu bastonul, am tușit, alergând într'acolo. Umbra se trase înapoi și-și întoarse capul. Eră bătrânul care privise pădurea de chiparoși la plecare.

„E frumoasă marea, ce zici?“, întrai în vorbă.

El răspunse clatinând capul și voi să plece. Nu-i părû deloc ciudat că-i vorbiam în limba lui. Mai târziu, când l-am întrebat de ce nu cumva e din Ohrida, el a tresărit și mi-a răspuns înduioșat:

„Da... din Polema...“

Și din vorbă 'n vorbă, am aflat că se duce în America să lucreze. Iar când i-am spus că nici eu n'am vreun rost pe lumea asta, el mi-a făcut semn să stau acolo, pe bancă, și în noaptea cu lună, plină de adieri primăvăratice, plină de fâșâitul valurilor și de tictacul vaporului, mi-a spus povestea vieții lui de până atunci.

„...Ca prin vis mi-aduc aminte, când am plecat. Un vecin a tras un foc de pușcă, iar un moșneag mi-a urat sănătate și noroc. Trăia și mama pe atunci. M'a sărutat pe frunte și cea dintâie rugămintă a ei a fost să-i scriu în fiecare săptămână. Crezi că i-am scris? O lună-două, cât mi-a fost dor de ea. Încolo niciun rând. Poate la un an-doi odată. În vârtejul apei ce ne mișcă ferestraele, în zgomotul scândurilor retezate, în vâlmășagul lucrătorilor de cherestea, o uitasem. Numai la Crăciun, când zăpezile ne împiedicau lucrul, mă gândiam cu dor la ea și-i scriam. Nouă ani am stat în munții Olimpului, doborând brazii vara, toamna arzând cărbuni și iarna căutând buturugi. Într'o zi, mi-aduc aminte, coborîsem în port și ajutam pe nește corăbieri să-și încarce cărbunii. Aveam cu mine toți banii ce-i strânsesem în nouă ani — vreo două sute de lire. Și eră o zi frumoasă, de nu puteam stă locului. Mă chinuia un neastâmpăr. Vedeam cum pleacă una câte una corăbiile. M'apucase dorul de ducă. Și nu știu cum m'am pomenit într'o corabie. Coasta se depărtă mereu, până nu se mai văzû decât vârful albastru al Olimpului. Abia atunci îmi părû rău de fapta mea. Ce-o fi zicând tovarășii?“

Dar dorul de mamă fu mai puternic: nici nu mă mai gândii la cei lăsați în urmă. Ce bine eră să-i mai pară mării, când m'ar fi văzut mare și plin de bani... Eră să rămâi lângă ea, să-i fericesc bătrânețile.

— Ar fi o copilărie!“, îmi șopti ispititor un grec, căruia îi povestiam ce-mi trecea prin gând.

„Tu nu ai nici douăzeci și cinci de ani. Vrei să te lași de acum de muncă? Nu ți-e rușine? Hai, vino în Smirna. Cu două sute de lire ale tale, cu trei sute ale mele, facem negoț și în doi ani de zile avem câte o mie de lire amândoi. Tu stai să vezi de treabă. Eu umblu pe coasta Anadolului să vânz marfă. Peste doi ani, îți iei o mie de lire și te duci unde ți-e voia!...“

Atâta noroc îmi luase ochii. Și așa a fost. Am trimes mării zece lire, iar eu m'am oprit în Smirna și am deschis o prăvălie de mărunțișuri, împreună cu tovarășul meu. El umblă mereu, târguind tot felul de lucruri și vânzând apoi prin satele grecești din Arhipelag. Ba, și la Salonic a fost de trei ori. Acu eu știu că el a câștigat mai mult decât mine, da ce-mi pasă?

Abia se 'mpliniră cei doi ani și am plecat. Aveam o mie de lire la chimir și fericiam ziua în care m'am întâlnit cu un om așa de cum-se-cade. A fost o bucurie nemai pomenită în Polema când m'au văzut bărbat, îmbrăcat în haine scumpe și călare pe un armăsar de optsprezece lire.

Cuferile mele erau pline de daruri, mama se uită

cu mândrie la mine și nu prea vorbiă mult cu celelalte femei din sat.

Un an întreg l-am petrecut în fericire. A fost cel mai frumos an din viața mea. Umblam toată ziua la vânătoare, cutreeram munții, dădeam ospete mai în fiecare săptămână, — până ce-mi abate să mă însor. Asta așteptă și mama.

Dar când i-am spus pe cine iau de nevastă, a îngălbenit și mi-a zis tremurând:

„Să nu faci asta, mamă... fiindcă n'o să fie bine. Frumoasă e ea, dar de când e văduvă, i-au ieșit atâtea vorbe...”

N'am ascultat-o. M'am însurat cu nevasta unui văr al meu, care murise doi ani mai înainte, am cumpărat toate pădurile din jurul satului și ne-am pus pe lucru. Vuiiau apele, ferestraele țipau, brazii gemeau doborâți, oamenii mei lucrau cu spor în fiecare zi, câte zece părechi de catâri ieșiau din pădurile mele și cărau încărcături de scânduri, spre târgurile din vecinătate.

Dar nici nu trecu bine cea dintâie toamnă și mă lovi năpasta: șerpoaica de nevastă-mea pieri într-o noapte, furându-mi tot aurul de-acasă. Odată cu ea, s'a dus și Spiru, — un băiat voinic, căruia îi încredinșasem trebile pădurii. Mama muri de supărare și pe când femeile veghiau la capul ei, eu, aproape nebun, am aprins conacul din pădure, grămezile de scânduri și fugii. Să fi auzit cum zbierau în urma mea catârii încinși de flacări!

Din noaptea aceea, cutreerai toată Macedonia, crezând că am să dau de urma lor. Umblam prin păduri ca un sălbatic, cerșiam prin satele grecești și bulgărești. Am rătăcit prin orașe, pe la moșiile unui bogătaș dela noi, am fost rând pe rând: măcelar, negustor, samsar, sfărâmător de pietre, iar acum nu știu ce-o să fac. Am s'ajung în vreo fabrică... mai am prin America nește rubedenii. Am să mă duc în America...”

Bătrânul rămase pe gânduri.

„Dar pe Spiru, l-ai mai văzut?”

— Nu. Am auzit de el, dar n'am vrut să-l mai caut. Ce folos? Poate că m'au uitat de mult. La ce să le mai stric casa? Or fi îmbătrânit și ei, or fi sărăcit poate... Nu-i urăsc, fiindcă sufletul mi s'a tocit de mult. Numai așa, primăvara, m'apucă dor de sat. Mult aș vrea să mă mai duc odată, să văd unde e îngropată mama...

— Și ai să te mai duci acasă, moșule?...”

Bătrânul clătină capul, privi într'aiurea și șopti, cu glasul tremurat:

„Eu nu mă mai duc... N'o să mai mă duc nicio dată!...”

Cântare

*Mă 'ncântă poeticul nopții parfum
Sub bolta de-argint încărcată,
Mă 'ncântă poeticul nopții parfum
Și inima-mi bate de par'că de-acum,
De-acum s'a pus numai să bată...*

*Frumoasă cu chipul ca ceriul senin
Apleacă-te dulce părere,
Frumoasă cu chipul ca ceriul senin
Am și eu de-acuma la ce să mă 'nchin
În ceasuri de sfântă tăcere...*

*Eram melodie pe tainice căi,
Cu fruntea de-argint încărcată,
Eram melodie pe tainice căi
Și-un clinchet din cântecul ochilor tăi
Să tac, m'a făcut dintr'odată.*

*O, lasă-te, lasă frumosul meu vis
Din veșnica nopții cunună,
O, lasă-te, lasă frumosul meu vis
Te-aștept fără preget cu geamul deschis
Scăldat în lumina de lună...*

*Știu și eu de-acuma pe drumu-mi răzleț
Ce-i cântecul rar în viață,
Știu și eu de-acuma pe drumu-mi răzleț
Să dau nopții farmec și viselor preț
Sub tainica bolții povață...*

*Hai, suflete cântă cu ceriul senin,
Surâde-mi frumoasă părere,
Hai, suflete cântă cu ceriul senin —
Am și eu de-acuma la ce să mă 'nchin
În ceasuri de sfântă tăcere...*

T. MURĂȘANU

Streinul cu ochii albaștri...

RADU MĂRGEAN

Mulțimea de glasuri, chihotele domnișoarelor și uruitul tramvaielor mulcomeau și linișteau par'că furtuna din sufletul meu. În huetul acesta surd, care se înălță de pe bulevardul capitalei, ca un zgomot infernal, îmi uitam durerea fără margini și inima mea părea că se tâmpește încetul cu încetul și devine cu desăvârșire nesimțitoare. Cum mergeam fără de nici o țântă printre mulțime, privind în dreapta și 'n stânga, pe creier începui să-mi lase ceva greoi și obositor. Nu reagam la nimic și senzațiile treceau prin sufletul meu fără ca să lase vreo urmă, fără ca să lase un imbold

ori un motiv de cugetare. Și mă simțiam așa de bine, așa de mulțumit în toropeala aceasta mentală, care mă cuprinsese, că-mi păreau clipele aceste cele mai fericite pe cari le trăisem vreodată. Da, pe cari le trăisem vreodată. Și trecutul îmi răsări mai viu în minte, ca oricând, revocând imaginea lui în creii mei obosiți...

...De pe terasa unei cafenele sosiau acorduri tânguitoare de muzică, ce-mi păreau ca un cântec mângăietor și plin de liniște. În legănarea lui dulce începui să visez și să mă gândesc iară la toate câte se 'ntâmplaseră în zilele din urmă. Venisem în orașul acesta ca să-mi uit de toți cunoscuții, de toți prietiii și de toți dușmanii. Aici nu mă cunoștea nimeni, nu mă putea agrăi în mijlocul visurilor dulci nici o ființă, și conștiința, că sunt necunoscut cu desăvârșire, mă umplea de-o mulțumire sufletească îndoită. Puteam să deapăn iubirea mea fără de noroc în liniște, puteam să meditez, să judec ori să mă judec și să plâng ori să mă bucur, fără ca cineva să mă conturbe și să mă supere. Cum mă gândeam la toate acestea, mi se părură că cineva se apropie de mine, îmi trece brațul pe subsuoară și-mi șoptește încet:

„Nu te speria, sunt eu“.

Privii speriat la stânga mea și mi se părură că văd alătura de mine o ființă ușoară, ca o umbră, care se acățase de brațul meu și se lăsă târâtă prin lumea, ce forfotea în jur de mine. Streinul avea o înfățișare visătoare și în ochii lui albaștri, părea că se oglindește o durere nemărginită, cum privea cu ei în larguri. Nu-i răspunsei și el continuă, fără ca să bage de seamă, că eu abia-l observ:

„Tu nu mă mai cunoști, firește. Ai uitat de-atunci“...

Glasul lui părea plin de mustrare și privindu-l mirat, trecui într-o clipă prin minte întreg șirul prietinelor și cunoscuților, dar nu-mi puteam aduce aminte de loc, că cine poate să fie.

„Ei — mă agrăi din nou dânsul — nu știi? Nu mă mai cunoști?“

Mă uitai mai stăruitor la el, îi privii adânc în ochii albaștri și-mi fulgeră prin minte deodată, ca și când l-aș cunoaște. Îl cunoșteam, hotărât, dar nu-mi puteam da seama, că cine e.

„Ce zici?“

— Știu. Dar ce cauți pe-aici?“

Streinul dădă nepăsător din cap și privi în larg:

„Nimic“.

Răspunsul acesta 'mi părură curios. Începui să mă neliniștesc și simții cum mi se ațâță iarăș nervii mulcomiți și mă enervez clipă de clipă. Mă frământam să aflu, cine poate să fie, și mi-aruncam pe furis ochii la hainele lui cam roase, eșite din modă, priviam apoi la fața-i gânditoare, cercam să revoc în minte toată lumea, pe care am cunoscut-o, fie și din vedere numai — dar înzădar. Nu puteam afla, și-l cunoșteam, simțeam, că-l cunosc cu siguranță și încă bine. Închideam ochii și îi revocam în închipuire ima-

ginea: statură mijlocie, mișcări visătoare, spărioase par'că, ochi albaștri... îl cunoșteam cu siguranță, dar nu știam cine e. Crezând, că nu mi-a înțeles întrebarea, o repetai, cu glas mai ridicat puțin și întorcându-mă bine spre el:

„Ce faci pe-aici?“

— Uite, umblu și eu. Caut ceva... Am pierdut-o de mult. Din clipa în care am cunoscut-o... Și-mi pusesem în ea întreagă credința, tot visul meu plin de tinereță, de avânt și de curățenie...“

Cu o mișcare involuntară cercai să-mi zmulg brațul din al streinului, ca să-l părăsesc și să fug. Îmi făcea impresia unui nebun și mă cuprinsese o teamă îngrozitoare. El simți însă, pe semne, că-mi strânse cotul și mai tare și începă să mă târască cu de-asila par'că. Lumea forfotea împrejurul nostru, muzica cânta vesel și era o ferbere și-un chihot cum numai în capitale vezi în serile frumoase, pe bulevarde. Căutai să mă rezignez și în cealaltă clipă mă hotărâi să-l urmez și să-l ascult. Dacă voi vedea că mă târăște prin locuri obscure, voi țipa, voi cere ajutor și voi face scandal...

„Așa. Tot visul meu — urmă streinul — pe care l-am ținut noaptea întregi, plimbându-mă trist și singur pe sub castanii și teii înfloriți din orașul acela micuț din inima Ardealului. O iubeam, înțelegi-mă, o iubeam, cu iubirea adâncă a omului care n-a avut în viață încă nici o mângăiere și nici o bucurie sinceră. Sufletul meu, căruia — n-o neg — îi mai zimbiseră în trecut femeii în viață, părea schimbat cu desăvârșire după ce am cunoscut-o pe ea. Era idealul visului meu de copil, era ființa, pe care o iubeam la vârsta de 12 ani fără ca s'o cunosc, decât după un chip, pe care-l văzusem în galantarul unui fotograf. Tot ce-am avut eu mai bun, mai frumos, mai nobil în mine, am cheltuit pentruca s'o ridic în sufletul meu mai sus, decât se poate urca o femeie. Aveam întrupat în ea idealul nepieritor, vecinic și plin de fericire, pentru care se plătește să trăiesc. De muncă m-am apucat cu îndoite puteri, cu râvnă îndoită și cu îndoită credință. Tu nu știi ce va să zică, ca să muncești cu scop, cu țintă, pentru cineva, care ți-e dragă și ți-e scumpă... Sufletul atunci nu cunoaște oboseală, avântul nu cunoaște piedeci și zăgazarile se sfarmă neputincioase în drumul pe care mergi. Pieri hula, invidia și defaimarea, pieri întreg banalul vieții și nu zărești în cale, decât un singur lucru: ființa ei încântătoare, pentru care e fericire să lupți și e plăcere să suferi. Și ce așteptam în schimb pentru toate acestea? Nimic. Mi-eră de-ajuns, ca în ochii ei frumoși și ispititori să văd fulgerând o lumină stranie, care părea că mă ametește. Lumina aceasta mă fermeca, îmi da noi îndemnuri și puteri nouă...“

Ochii streinului fulgureau și părea estaziat cu desăvârșire, N-am încercat să-l întrerup și uitându-mi de orice teamă, am început să-i urmăresc toate cu-

vintele, căci îmi părea ciudat și curios fără îndoială. El continuă:

„Înțelegi? Să ai ideal în viață, să ai țintă! Fără de asta nu plătește nimic traiul cu toate comorile lumii. Dar să bagi de seamă pe cine ridici pe pedestalul făurit de sufletul tău în nopți de veghe și de suferință. Căci dacă alegi rău, ești nenorocit pe viața întreagă. Uite, pentru mine toate au fost la început ca un vis dulce ce părea că nu mai are sfârșit. Trăiam în iluzii și cercam să suplinesc cu fantazia, ceea ce în realitate lipseă. Cercam să mă cred iubit, pe când de fapt nu eram. Îmi mințeam cel mai sfânt sentiment, căci mă temeam să fie altfel. Și când am văzut realitatea... să nu crezi, că a fost ceva grozav, ceva tragic! Nu. N-am plâns, n-am zbierat, n-am răscolit pământul cu gemetele mele de durere. Am simțit numai, că ceva mi se deslipește din inimă, ceva cald și dulce și-mi coboară prin vine înspre plămână o răceală amețitoare. Din adâncul pieptului mi s'a rupt un suspin și cu asta s'a sfârșit...

De-atunci am pierdut tot ce am avut: și credință și energie și avânt și dragoste de viață. Azi nimic nu mă mai amăgește, nimic nu mă mai încântă, nimic nu mă mai atrage. Pentru mine fiecare om e la fel, fiecare lucru deopotrivă. Cerul ca și pământul, soarele ca și stelele îmi par făcute numai și numai, ca să ne amăgească, ca să ne facă să ne credem fericiți! Oh — streinul cu ochii albaștri scoase aci un gemet înăbușit — că nu sunt drojdia puterii, ca să sfarm într-o clipită toate câte se văd înaintea ochilor noștri. Că toate-s minciună și prefăcătorie!..“

M-am cutremurat, am privit în ochii lui, dar nu mai vedeam în ei nici umbră de visare, de reverie și de inerție. Eră un simbol al distrugerii și al răzbnării. Din ochi îi scăpărau scânteii și în fiecare clipă ameninția să izbucnească. M-am uitat speriat în jurul meu și am văzut, că suntem singuri. Lumea rămăsese undeva pe cheiul Dunării, iar noi rătăceam pe ulițe dosnice, pustii. Erau nește uliți neumbrate, pe la periferia orașului și jur împrejur nu s-auziă niciun sgomot, nici o mișcare. Îmi părea foarte ciudat cum am ajuns pe aici și când am vrut să-mi dau seama, am tresărit speriat. Alături de mine nu mai eră nimeni. În întreagă ulița eram eu singura ființă vie, și asta m-a surprins și mai mult. Streinul cu ochii albaștri, care mă însoțise până aci, pierise ca prin minune. M-am uitat jur împrejur să văd de nu e o închipuire numai, dar nu eră. Eram singur eu în mijlocul străzii pustii, încunjurat de zidiri înalte și înegrite de fumuri...

Eram singur eu... streinul cu ochii albaștri, cu sufletul trist și dureros, rătăcind prin o mare streină cu vârtejuri și cu ispite și cercând să-mi uit lumea, care nu m-a putut face și pe mine mulțumit cel puțin într'atâta, cât a făcut pe atâtea milioane de oameni...

In parc

*I-a sărutat o rază ștregăriță
Și-au început să cânte trandafirii,
Ei trei sunt frați crescuți dintr'o tulpină
În cântecul și 'n alintarea firii.*

*Și-a răs apoi izvorul de argint
Și firele de iarbă înverzite
Și dragi zefiri ce umblă 'n miez de noapte
Cu serenăzi la florile-adormite...*

*Doar dintr'un colț, din colțul dela poartă,
Salcâmul stă privind cu 'nduioșare:
„Cine-a zvârlit pe-a florilor potire
Așa comoară de mărgăritare?“*

O. HULEA

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LĂZĂR.

— 27 —

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

Vagao se plecă și eși, dar Bilbo nu se clăti din loc.

— Eu nu mă duc.

Stăpânul oștirilor își încreți fruntea.

— Cară-te!

Și se ridică.

— Iar tu ludito vii cu mine în dormitor.

O îmbrățișe și plecă, împiedecându-se.

Dar Bilbo îi aținu calea strigându-i pe un ton

poruncitor:

— Nu-ți permit.

Holofern se opri întrebându-l mânios:

— Ce vrei?

— Nu-ți permit.

— Ce nu-mi permiți?

— Nu-ți permit să te duci cu femeia asta în dormitor...

Holofern nu răspunse, dar îl izbi cu piciorul și trecu înainte, în vremece Bilbo se agăță de pulpana mantiei.

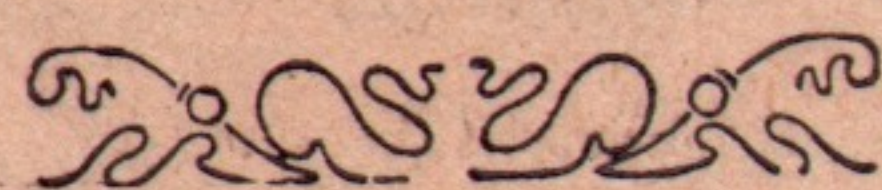
— Nu rămâneă singur cu ea! — strigă desnădăjduit. Tu îți culci singur moartea în patul de mătăsă... Nu-ți dau voie.

— Cară-te, nebun nemernic! — izbucni stăpânul oștirilor și iarăși îl lovi cu piciorul.

Ludita zise tremurând:

— Mi-e frică de el! mă alungă, vrea să mă omoare.

— Să-ți și fie teamă! — răcni nebunul și iarăși prinse pulpana mantiei. — Ascultă-mă...

— Piei din fața mea! Du-te și te culcă!

Bilbo se târî la picioarele lui:

— Nu mă duc!

Ochii lui Holofern se umplură de sânge și el răcnî, încât se cutremură cortul:

— Nu-u?

— Nu te părăsesc... — răspunse Bilbo și se ridică.

— Iudita începî să plîngă.

— Iartă-mă, stăpâne, eu mă duc... omul acesta va rămîne aici.

Holofern o opri:

— Rămâi!

Aruncă asupra lui Bilbo o privire înfuriată și îi strigă aspru:

— Cară-te! Îți poruncesc!

Nu se mai putea împotrivi; el se duse până la ușa cortului cu capul plecat.

Se întoarse înapoi și observă desperat, că intră în dormitor: la moarte!

Scoase un țipet întrerupt, se reîntoarse, și se agăță de brațul lui Holofern:

— Nu-ți dau voie!

Holofern îl îmbrânci, încât nebunul se rostogoli, dar se ridică repede și se năpusti de nou. Își scoase pumnalul și voi s'o străpungă pe Iudita.

— Șarpe!

Iudita țipă, se dete la o parte; lama pumnalului nu o atinsese.

Holofern se înfurie.

— Câine!

Trase spada și îl străpuse, apoi o asvârli la pământ, turmentat, fără să-și dea seama, ce făcuse.

Bilbo se prăbuși; își duse mâna palidă la gură, să-și suprime țipetele de durere.

Nu plîngea, nici nu gemea macar; se sbătea în tăcere. Abia un picur de lacrimă strălucea în ochii lui îndurerați...

XXXIX.

Straița cea neagră.

Începî să se târască gemând, spre dormitor, după perdelele căruia dispăruse Iudita cu Holofern.

Sângele îi țîșnea din rană, și se opinti încă odată întinzându-și mâna. Prinse sabia cu două tășuri, și o strânse nervos, căci știa că cineva mai are lipsă încă de sabia aceasta cu două tășe...

Perdeaua dela intrare se dete la o parte. Intră o fată, ținând în mână o straiță neagră.

Eră Lia...

Ea venia în vârful degetelor, privi în jur de sine și se opri, reținându-și un țipet, când observă rânitul scăldat în sânge...

Dar își adună puterile, căci auzi zgomot în fundul cortului. Acolo eră Iudita; grăbi și ea.

Nebunul încercă să ridice sabia, să alunge servi-

toarea, căci înțelegea deja pentru ce aduce straița cea neagră.

Dar nu o putu ridica, ci zgărie numai pământul, apoi își ațintî cu furie ochii lui sticloși și verzui asupra fetei, ca și când ar fi voit să o rețină cu privirea.

— Desbracă-te frumos... stăpâne, eu îți ajut... — se auzi glasul Iuditei în dormitor.

Bilbo și Lia ascultă, cu mare atențiune. Holofern nu răspunse, se împiedecă de ceva și căzî.

— Trezește-te, stăpâne...

Dar stăpânul oștirilor nu se desmeteci din somnul greu al beției.

Urmă o clipă de tăcere. Iudita dete la o parte perdeaua dormitorului și făcî semn Liei.

Lia alergă în grabă.

— Totul e gata... — șopti cu buze tremurătoare, cutremurându-se în tot trupul. Fața ei reoglindea o spaimă grozavă.

— Nu-ți fie frică! — zise Iudita. Glasul ei eră scăzut, dar eră așa de poruncitor, încât fata se cutremură, uitându-și de frică.

— Pst... doarme... repede... — șopti minunatul demon. Și Bilbo nu se mai putea mișcă, numai ochii lui scânteiau, ca un jaratic ce se stânge.

Iudita își rotî ochii.

— Unde e sabia?

Se cutremură când o văzî în mâna lui Bilbo, căci ochii lui scânteiau îngrozitor.

Bilbo răsî în agonie, clătînând din cap, în semn, că nu le dă sabia.

— Ce să facem?

Ezită.

— Repede! — șopti Lia, apoi fugi la Bilbo, să-i ia sabia. Nebunul horcăia, strângând sabia cu putere.

Urmă o luptă tăcută. Lia îngenunchie, ca să-i desprindă degetele înțepenite pe mâner.

— Smulge-o din mâna lui!

— Nu pot... o strânge așa de tare.

Cele câteva clipe de luptă dintre nebun și servitoare, par'că ținură o vecinicie. Iuditei i se părea că visează un vis de groază...

Lia se zbătea; degetele muribundului se încleștară înțepenite pe mânerul împodobit cu perle.

— Ajută-mă! — zise Lia, înfrântă.

Iudita alergă, smânci sabia și o luă în mână.

Bilbo rămase întins, dar nu-și luă ochii dela ele. Nu se mai putea mișcă, nu putea vorbi, ci scuipea numai asupra lor, cu desnădăjduire...

— Paznicii? — șopti Iudita.

— Chefuesc.

S'auzia în depărtare zingănit de păhare și muzică. Servitoarea se strecoră la ușa cortului, spionând.

— Joacă de-a cubii... în cortul al cincilea...

Se reîntoarse, stând de pază la ușa cortului.

Iudita intră în dormitor, ca să-l omoare pe Holofern...

Mii de glasuri răcniau în sufletul nebunului, dar nu se putea mișca și nici nu putea grăi, își mișcă numai buzele:

— Ho-lo-fern...

Sunetul literei „o“ se auzia puțin, dar așa de încet, încât poate nici el nu-l auzia...

Suspina și se întoarse în altă parte, ca să nu mai audă și să nu mai vadă nimic. El zăria ceriul, prin deschizătura deasupra, țintuindu-și ochii lui sticloși spre Sin, zeul Lunei, și durerea gemea în el, ca o coardă ruptă de harfă:

— O, Sin, zeul Lunei, stăpânul înțelept al luminei, pentru ce trebuie să mor eu de două ori?...

XL.

Statuia albă.

Iudita se opri alături de Holofern. Ridică sabia, dar nu îndrăzni să izbească, deși Holofern dormia adânc, își roti ochii prin dormitorul împodobit. O urnă așezată pe un tripod, răspândia în valuri roșietice flăcările miresmelor. O semi-umbră roșietică stăpânea în dosul perdelelor verzi-întunecate. Eră liniște, numai focul roșu mai pâlpaia câte odată, numai statuile demonilor, cu cap de șacal, mai rângiau pe sabia cu două tășuri.

Patul nupțial, cu acoperitoarea lui scumpă, preserat cu roze, florile iubirii, eră alături... și Holofern zăcea inconștient, aproape gol, pe pământul cel rece.

Statuile demonilor negri îi făceau semn să-și ridice spada și flacăra se ridică mâniașă în culoarea sângelui: ucigașe!

— Pentru ce îl omori? — întrebau rozele. Flacăra roșie palidă, micșorându-se: ucigașe!

Iudita auzi un țipet.

— Cine țipase?

Ascultă; în cort eră liniște, în împrejurime de asemeni.

Sufletul ei țipase!

Sabia îi tremurâ în mână. Oprește-te, suflet șovăitor! Copiii din Betulia plâng...

În Betulia e durere și jale...

În Betulia poporul lui Izrail e în agonie!...

Se strecură încet ca o pisică. Se opri la capul lui Holofern, ingenunchie și privi în fața lui neagră.

Și plecându-se îl sărută liniștită cu un sărut tainic.

Statuia demonului celui mare încreți din frunte, șoptindu-i: Betulia... omoară-l!

Iudita sări, ridică sabia, dar nu îndrăzni să izbească în gâtul frumosului bărbat.

Începù să plângă neputincioasă și fugi din dormitor aproape nebună...

Nebunul își întoarse capul, întrebând-o cu privirea:

— L'ai omorît?

— Nu îndrăznesc... — șopti palidă ca moartea.

Buzele nebunului se contractară într'un zimbet ciudat.

— Vezi?

Și repetă pentru a doua oară în tăcerea imensă:

— Nu îndrăznesc...

Lia alergă și îi prinse mâna.

— Nu-ți fie frică!

O conduse în dormitor.

— Nu-ți fie frică!

Se auziră două lovituri surde; un horcăit adânc, resuflul agitat al unei femei.

Lia alergă și aduse straița. Trupul decapitat alui Holofern se zvârcolea în spasmuri...

Își încleștă mâna într'o columnă a cortului și o scutură: ce s'a întâmplat... ce s'a întâmplat?... Piciorul lui musculos se contractă de suferințe, în vremece sângele se revărsa din trupul lui puternic, în valuri roșii-întunecate.

Capul lui clipiă din pleoape: ce s'a întâmplat... ce s'a întâmplat?... Dar Lia îl înhăță de păr, îl învălui într'o năframă și vârî capul însângerat în straiță, în vremece piciorul lui Holofern, cu care strivise o lume întreagă, se zbătea încă.

— Pst...

Lia plecă, dar Iudita rămase locului, privind trupul decapitat cu ochii căscați, înmărmuriți...

Lia se reîntoarse, să o chieме.

— Iudit-o.

Dar Iudita nu se putea mișca; eră ca o statuie albă a nebuniei.

Lia o luă de mână.

— Vino cu mine!

Iudita o urmări mută, inconștientă, ca o somnambulă.

Eșiră din dormitor și se opriră, căci s'auzia un râset de undeva. Lia eși la ușa cortului.

— Nu e nimeni...

Se întoarse, prinse mâna rece a stăpânei sale și o târi cu sine.

În clipa aceea muriă și Bilbo...

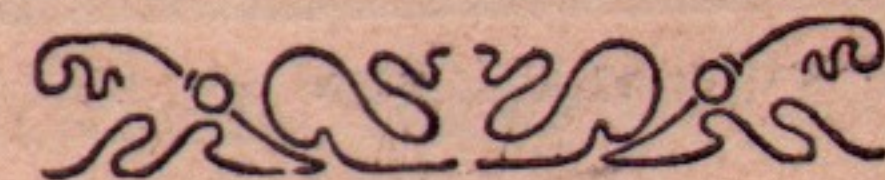
— urmează —

Cântec

...Mai știi atunci, în farmecul de sară,
Sclipeau pe boltă 'ntâiele lumini, —
Eră 'n amurg — mergeam tăcuți spre gară,
Pășiam încet și n'ai băgat de seamă
Cum m'a cuprins așa o jale-amară
Privind pierdut, în ochii tăi senini...

— Și n'ai băgat nici mai apoi de seamă
Cum, la plecat, din fumul de cărbune
Pe trenul care-aleargă nencetat,
Ca 'ntr'un vârtej, o umbră uriașă,
În urma ta pe frunte-mi s'a lăsat!?

T. MURĂȘANU

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT

I. B. în Rom. Pentruca să puteți scrie versuri bune, e nevoie, ca să aveți o mai mare bogăție de cuvinte și mai mare deprindere de versificare. Din cele trimise vedem, că asta o s'o câștigați cu vremea, deci încercați și mai departe.

I. F. Vă rugăm să încercați dintâi cu publicarea pe la foile noastre populare și cu mai puține pretenții literare. Dupăce veți fi câștigat astfel nițică dexteritate în manuirea versului mai puteți da și pe la noi. La revedere deci.

Lucy. Sonetul dvoastră nu se poate publică.

Sandru. Sunteți cel mai adânc poet cugetător, dintre câți am cunoscut și cunoaștem. Vă rugăm să vă înaintați manuscrisele Academiei române, care de sigur vă va tipări un volum pe cheltuelile sale. În revista noastră nu le putem publică, pentrucă adâncimea lor n'ar înțelege-o ceterorii nostri și și-ar bate numai joc de ele.

RECLAME ȘI ANUNȚURI

se primesc la administrația
revistei „Cosinzeana”

CU PREȚURI MODERATE

Noua lege militară

Din multele legi, ce s'au adus în ciclul parlamentar de acum, una dintre cele mai de seamă e fără îndoială: *legea militară nouă*, care prescrie schimbate în multe privinți legăturile cetățenilor cu armata. Cum fiecare cetățean începând cu 18 ani și până la 42 are strânse legături cu aceasta, — „*Librăria S. Bornemisa*” a făcut un bun serviciu dând în mâna publicului:

Noua lege militară

în traducerea pe înțeles a dlui sublocotenent Al. Hamat. Cine dorește se afle, că *noua lege militară* ce favoruri acoardă, cu ce motive se poate cere serviciul de 10 săptămâni, apoi dreptul de voluntar și altele, aici le găsești pe toate tâlcuite și însoțite de câteva modele de rugare — așa că nu are nevoie să ceară dela unul și dela altul informații cari de multeori sunt greșite, — căci aci le află pe toate.

Cartea costă franco 2 coroane. Se poate comandă la „*Librăria S. Bornemisa*” în Orăștie.

Depozit românesc

de

PIANE ȘI ARMONIURI

în Sibiu, str. Cisnădiei 7.

Piane și pianine din cele mai bune fabrici din Austria și Germania, în nuc mat sau poleit, în lemn negru, mahagon, palisandru veritabil, construcțiune modernă, cadru pancerat, agrafe, moderator etc., — se pot cumpăra **cu preț foarte favorabil** în depozitul meu. Transportul și pachetarea sunt **gratuite**. Școalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special.

Armoniuri de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

Cu distinsă stimă:

TIMOTEI POPOVICI,

profesor de muzică

Sibiu—Nagyszeben

Strada Cisnădiei 7.

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

Dragoslav: Volintirii, nuvele, cor. 1'80
Eftimiu: În temnițele Stam-
bulului ” 0'40
General Al. Cand. Popescu:
Războiul neatârării ” 3'—
A. Lupeanu: De vorbă cu să-
tenii ” 0'70
Rodica: Carte de bucate ” 3'—
Dr. Grünfeld: Viața sexuală ” 1'—
Dr. Sterian: Cum putem mări
cantitatea de viață ” 1'50
Demetriad: Visul lui Ali ” 2'—
Demetrescu: Începuturile ome-
nirii ” 0'50

V. Eftimiu: Coșoșul negru . cor. 2'50
A. Cazaban: Între femeie și
pisică, nuvele ” 1'50
E. Lovinescu: Aripa morții,
roman ” 1'80
G. Ionescu-Sisești: „Călător”,
impresii ” 1'50
B. Dumbravă: Pandurul, roman ” 3'—
Locusteanu: Cincizeci figuri
contemporane ” 2'50
Apostolescu: Istoria literaturii
moderne ” 0'20
Ion Agârbicean: Schițe și po-
vestiri ” 2'—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se esecută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.